

Thinsz Géza*

Adjakok már egy magyar tolmácsot

„Óhajt-e tolmácsot?” - kérdezte tőlem egy hivatalosan figyelmes férfiú, Budapesten. Udvariasan meghajoltam: „Hálás lennék érte!” Aztán tovább beszélgettünk, persze magyarul.

Arról azonban hallgattam, hogy nagyok az igényeim. Olyan tolmácsot óhajtok, aki elkalauzol a hétértelmű beszéd labirintusában, lehámozza az idemondomodaértem mégis-másképp néhány rétegét, gázálcot szerez, amely megvéd minden fertőzéstől, bevezet a kulisszák mögé, - szó, ami szó: bemutatja Budapestet.

Fehér lyuk

*„Egy gondolat bánt engemet!
Illetve több gondolat bánt, de most ez az egy
nyomul előtérbe. Eszembe jutott ugyanis,
hogy ha egy versem megjelenik,
mindig kiszorít valami idegen írást, költeményt vagy prózát,
ami különben épp ott jelenne meg.”
(Kálnoky László:Kiszorítódsi)*

Kálnoky László (alias Homálynoki Szaniszló), dunántúli születésű költőtársam versei olyigen meggazdagították szürke hétköznapjaimat a stockholmi pampákon, hogy immáron elérkezett az ellenvetés ideje is. Illetve a beismerésé. Mivel eleddig még a legvilágosabb pillanataimban sem jutott eszembe, hogy magam is részt veszek a kiszorítódsi-játékban. Mondták már ugyan többen, s nagy szigorúan, hadd szégyenkezzen! (Temiattad nem jut szóhoz megannyi tehetség”) de hát nem hittem el: innét, Északról bemérve Székesszófővárosunkat, mások a méretek. Különben is: múltunk meghatározza reflexeinket. Amikor T.L., a Ludas Matyi derűlátó főszerkesztője. 1954-ben megtisztelt azzal, hogy humorosnak vélt (ámbr

* Thinsz Géza: A pábeszéd művésze – Válogatott versek, Magvető Könyvkiadó – Budapest, 1983

csacska) versemre legelső alkalommal nyomdafestéket szánjon, remegő kézzel lapoztam fel az újságot. A költeménynek álcázott klapanciám láttán azonnal kiderült: ha nem írom meg abban az ihletett pillanatban, most egy fehér lyuk volna ezen az oldalon helyette. Tátogó. Mindez, ugye, azt jelenti, hogy nem éltem hiába. (A fekete lyukról akkor még nem hallottam.) A kiszorítósi nemes gondolata, önösségem a megmondhatója, nem bukkant föl, isteni szikraként.

Persze a sírógörcs is a történethez tartozik, a sokk, hogy a remekművem alatt Temes Géza neve állt. Nyomban fölhívtam a főszerkesztőt, a fatális tévedést tisztázandó, ám T.L. nyájasan beleszólt a telefonba: „Nyugodjék meg, fiatal barátom! Hasznosabb névvel láttuk el. Mi az, hogy Thinsz? Akit így hívnak, legfőljebb Uruguayban lehet költő, nem Magyarországon” T.L. nem lett keresztapám, de jósként tisztelem: csak az országot tévesztette el. A fehér lyukban viszont ma is hiszek. Avagy mégis Kálnoky László (alias Homálynoki Szaniszló), dunántúli születésű költőtársamnak lenne igaza? Meggondolandó.

Ad absurdum

Habár

Tiszteljük a demokráciát, ámbátor
káromkodó kedvünkkel mitsem kezdhetünk,
ágas-bogas mindvalahányunk, mi, a híreket
befogadó szivacsok, mikor határozhatjuk meg
a hírek mibenlétét, az egyenlőség zászlaját
lobogtatva? Ezért hát hallgatunk, rossz
lelkiismerettel, hiszen úgy hírlík
mi formáljuk történelmünket. Csak hát
nem tudunk róla. Habár tiszteljük a demokráciát.

Gyilkolunk

Miközben minden megtörténik az általunk megírandó történelemben, aminek megtörténnie nem szabad, a tévékészülék lakásodba hozza - egy pillanatnyi kiesés sincs - Az Eseményt. Ráadvicsorog a tévéernyő. Ennek is részese vagy!

Lábjegyzet, interjú ürügyén

„Az Írás én vagyok!”, mondtam nagy komolyan a kezdet kezdetén, hogy korosodván kijavítsam: „Amit írok én vagyok”. Később, amikor elértem a (viszonylagos) érettség fokát, módosult a tétel: „A lényeg úgyis kimondhatatlan”.

Miközben szavaim éltek saját életüket - mondtam hogy dorbézoltak? Legszívesebben szépséges asszonyokkal. Volt, aki belémszeretett.

Mármint a szavakba.

Ám közben kiderült, nem én vagyok az írás.

Azóta nem tudok számot adni arról, honnét ered a költészet kényszere.

Nem gyerekjáték

Elbúcsúzom kedvenc álmaidtól, fölkelek és magamra öltöm valóságom cafrangjait, a végzetesnek ígérkező világhíreket, valamint társadalmi szerepem rongyosodó színpadi öltözékét, előkeresem az azonosulás és elkülönülés létfontosságúnak tűnő, a mai napra érvényes, kipipálandó listáját, álorcáim közül kiválasztom, amúgy rögtönözve, az állítólagosan legmegfelelőbbet, aztán belépek. Immáron illatosan, meglóbálom a nyakamba akasztott láthatatlan táblát, hadd tudja meg a világ, végre megtanultam, hogy az élet nem gyerekjáték.

Álmokon innen, álmokon túl

Behunyttal szemmel méregetem magamat, mondhatnám józanul - a táj (benső tükörkomplexum? ráma nélküli, ember alakú festmény?) mozgástana felderíthetetlen. Feléd tágulok, befelé. Két álom között, vízszintes műkritikusként megpróbálom szóvá tenni a látottakat: az eredmény csapnivaló. Ebben a gazdagságban minden magyarázat hamis. Kalandozom. Szemhéjam alatt újabb meglepetés leselkedik.

Szentjánosbogár

Mielőtt szétcincálnának híveim –
elmegyek meghalni. Ne lássam,
hogy lapítja őket agyon
nemlétező márványszobrom.

Azt a koponyát válogatott álmaimból
azonban rájuk hagyom. Üresen tátogott rám,
a fejtető már hiányzott, az egyik oldalon
beroskadt a csont. Mint egy otromba,
lebombázott tartály. De az üreg legmélyén
megmozdult egy villogó szentjánosbogár.
Miközben beszélt a férfi. Csonkán is élt.

Inkarnáció

Az utolsó szó jogán
megírta a következő életének
előszavát, csak hát
az is elégett a tűzben.

Három lehelet

1.

Esendőbbek vagyunk a nyárfalevélnél,
ne vezessen félre a magabiztos felszín,
törékenyek.

2.

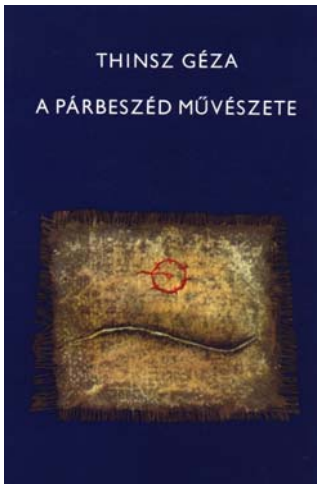
Az utánunk jövők már előttünk járnak.
Nem képletesen mondom. Szemlélem őket.

3.

Mikor a káoszból a rend
oltalmazó falai mögé jutottunk,
nyomban megigézett a múlt és
mágnesként húzott a jövőendő káosz felé.

Tizenhárom szó

A belső földrengés
fenyegetőbb volna
lapályaimnál?
Elmocsarasodni
sincsen kedvem.
Inkább jöjjön a csönd.

Thinsz Géza

(Bp., 1934. jún. 9. - Stockholm, 1990. júl. 14.):
költő, író, műfordító. Bp.-en érettségizett. Az
1956-os forradalom után szakadt külföldre. Svéd-
országban szerzett diplomát az Uppsalai Egyetem
művészettörténet-esztétika-filozófia szakán 1961-
ben.

Szerkesztőként dolgozott a stockholmi Bonniers
majd a Norstedts Könyvkiadónál. Két nyelven,
svédül és magyarul írta verseit és prózai munkáit.
Svédül nemcsak ismertető cikkeket és kritikákat,
de regényt és hangjátékot is írt. Fordításában je-
lentek meg Petőfi Sándor, Illyés Gyula versei,
Thomas Tranströmer svéd költővel együtt svéd
nyelvre ültette át Weöres Sándor és Pilinszky
János verseit. Svéd nyelven adott ki modern ma-
gyar novella-antológiát Csatlós Jánossal. 1974-től Magyarországon is megjelentek
művei. - F. m. Szédítő táj. Tizenegy svéd költő (vál., ford., Bp., 1974); Thomas

Tranströmer versei (vál., ford. Bp., 1979); A párbeszéd művészete (vál. versei, Bp., 1983); A kétlaki rádiójáték, Kunos László fordítása, Bp., 1987); Az ismétlődés misztikája (versek, Stockholm, 1989). - Irod. Böröndi Lajos: A kétnyelvűség keresztthuzatában. T. G. költészete (Új Forrás, 1990. 5. sz.); Sz. E.: Búcsú T. G.-től (Forrás, 1990. 10. sz.). -Szi. Bisztray Ádám: Ahhoz a forráshoz visszatérni (vers, Élet és Irod., 1990. 36. sz.); Csorba Győző: T. G. halálán tűnődve (Élet és Irod. 1990. 51-52. sz.).

Művei:

Még mindig így. - Stockholm: Stockholmi Magyar Intézet, 1960. - 80 old.; *A jó hatványain:* versek és versfordítások. - Stockholm: Stockholmi Magyar Intézet, 1964. - 108 old. ; *Asszonyáldó* - Stockholm: Ungerska bokförl., 1966. - 71 old. *Árnyjáték:* versek és fordítások. - Stockholm: Ungerska bokförl. 1970. - 106 old.; *Határsávok:* versek. - Stockholm: Magyar könyvkiadó [Ungerska bokförl.], 1976. - 55 old. - ISBN 91-7260-069-1; *Konsten att föra dialog:* dikter. - 1. uppl. - Bromma: Fripress, 1978. - 53 old. - ISBN 91-85590-04-5 ; *Vizek távlatai.* - Stockholm: Magyar könyvkiadó, 1979. - 83 old. - ISBN 91-7260-279-1; *Szerelem szünyognézetből* - München: Galerie Parabel, 1980.; *Rendhagyó látogatás* - Stockholm: Magyar könyvkiadó [Ungerska bokförl.]. - 1981. - 95 old. - ISBN 91-7260-507-3; *Besök utanför ordningen* - 1. uppl. - Bromma : Fripress, 1982. - 63 old. - ISBN 91-85590-35-5 ; *A párbeszéd művészete:* válogatott versek. - Budapest: Magvető Könyvkiadó, 1983. - 175 old. - ISBN 963-271-861-5 ; *Valaki diktál* - Stockholm: Magyar könyvkiadó [Ungerska bokförl.], 1983. - 95 old. - ISBN 91-7260-812-9; *Zuhanás közben* - Stockholm: Magyar könyvkiadó [Ungerska bokförl.], 1985. - 87 old. - ISBN 91-7810-224-3 *Någon dikterar* - Stockholm: Norstedt, 1986. - 72 old. - ISBN 91-1-861171-0 *Bodzavirág* - Stockholm: Magyar könyvkiadó (Ungerska bokförl.), 1987. - 95 s. - ISBN 91-7810-961-2; *Gaestespil i tiden: en pikareskroman / oversat af Astrid Nordentoft.* - København: Rebekka, 1987. - 180 old. - ISBN 87-981826-4-1 *Gästspel i tiden: en pikareskroman* - Stockholm : Norstedt, 1987. - 166 old. - ISBN 91-1-871381-5; *Az ismétlődés misztikája* - Stockholm: Magyar könyvkiadó (Ungerska bokförl.), 1989. - 212 old. - ISBN 91-7970-355-0; *Hátha?* - Stockholm: Magyar könyvkiadó (Ungerska bokförl.), 1990. - 197 old. - ISBN 91-7970-738-6

Fordításai, válogatásai, közreműködései:

Moderna ungerska berättare / en antologi sammanställd av Géza Thinsz och János Csatlós. - Stockholm : Norstedt, 1966. - 208 old. *Sex ungerska poeter:* modern ungersk lyrik / i urval av Géza Thinsz ; dikter av Attila József, Sándor Weöres, Lőrinc Szabó, Gyula Illyés, László Nagy, Ferenc Juhász; tolkningar av Werner Aspenström ... - Stockholm: Bonnier, 1968. - 137 old. - (Svalans

lyrikklubb; 19); *Petőfi - ett minnesalbum* / under medverkan av Astrid Hjertenaes Andersen ... ; sammanst. av Géza Thinsz. - Stockholm, 1973. - 114 old. - ISBN 91-20-03977-8; *Tystnadens torn* : dikter / Sándor Weöres ; i urval av Géza Thinsz ; tolkade av Werner Aspenström, Reidar Ekner, Ingemar Leckius, Erik Lindegren, Bo Setterlind, Géza Thinsz och Tomas Tranströmer. - Stockholm : Bonnier, 1973. - 76 old. - ISBN 91-0-038333-3; *Stigar* / Tomas Tranströmer, Robert Bly, János Pilinszky ; övers. av Tomas Tranströmer tillsammans med Géza Thinsz. - 1. uppl. - Göteborg : Författarförl. : [Solna] : [Seelig], 1973. - 41 old. - ISBN 91-7054-110-8; *Szédtő táj* : tizenegy Svéd költő / [válogatta Thinsz Géza ; ford. Csatlós János ...]. - Budapest: Európa könyvkiadó, [1974]. - 166 old. - ISBN 963-07-0276-2 *Ordning i ruinerna* / Gyula Illyés ; tolkningar av Artur Lundkvist ...; sammanst. av Géza Thinsz ; efterskrift av Artur Lundkvist. - 1. uppl. - Bromma : Fripress, 1978. - 71 s. - ISBN 91-85590-06-1 *Ny utg.* - Helsingfors : Schildt, 1978. - 71 old. - ISBN 951-50-0175-7 ; *Rapsodi vid midnatt* : dikter / Ágnes Gergely ; tolkade från ungerska av Géza Thinsz. - 1. uppl. - Bromma : Fripress, 1988. - 43 old. - ISBN 91-7896-058-4; *Tomas Tranströmer versei* / válogatta és fordította Thinsz Géza. - Budapest : Európa, 1979. - (Új Pegazus) - ISBN 963-07-1420-5

**Drab Károly munkája
márvány**